

Typ szkoły: Liceum ogólnokształcące

Dział: Termodynamika

Temat: Silniki cieplne. Druga zasada termodynamiki

Cel główny: uczeń wskazuje na powszechność występowania zjawisk termodynamicznych w środowisku człowieka.

Cele szczegółowe: uczeń wyjaśnia zasadę działania silników cieplnych, wyjaśnia działanie zasady zachowania energii w przyrodzie, wskazuje na skutki ekologiczne działania silników.

Etapy lekcji	Czynności: nauczyciel (N), uczeń (U).	Zakres
Wprowadzenie	N: Przypomnienie najważniejszych pojęć i treści niezbędnych do zrozumienia omawianego tematu: energia wewnętrzna, ciepło, temperatura, praca, tarcie. U: Odpowiadają na pytania, opisują zjawiska.	
Tok zasadniczy: 1-Przedstawienie celu lekcji. 2-Wprowadzenie nowych treści. 3-opis Matematyczny 4-eksperyment 5-dyskusja wyników	N: Prezentacja przykładów ilustrujących temat główny lekcji: Opis maszyn cieplnych stosowanych w technice. Wskazanie źródeł energii stosowanej do zasilania silników – skutki ekologiczne działania silników i maszyn. U: Dyskutują na temat przykładów podanych przez nauczyciela. N: Wprowadzenie nowych treści: Cykle przemian energetycznych w maszynach – zasada zachowania energii, I zasada termodynamiki. N: Zapisanie wzorów i podanie jednostek wprowadzonych zasad i praw. U: Notuje najważniejsze pojęcia N: Przygotowanie eksperymentu: Opis materiałów i czynności niezbędnych do przeprowadzenia eksperymentu, podział na grupy. U: W grupach konstruuje przyrząd opisany przez nauczyciela. Grupa 1. wykonuje wiatrak cieplny opisany w materiałach. Grupa 2. wykonuje spiralę cieplną opisaną w materiałach. U: Obserwują jakie czynniki wpływają na ruch urządzenia. N: Nadzoruje przebieg eksperymentów, stymuluje aktywność uczniów. N: Proponuje formę dyskusji wyników eksperymentu, Pomaga w formułowaniu tez przez uczniów. U: Analizują wyniki eksperymentu w odniesieniu do poznanej teorii. U: Wprowadzają uogólnienia, szacują niepewności pomiarowe. U: Sporządzają notatki z eksperymentu, wypełniają kartę eksperymentu, piszą wnioski.	R
Zakończenie	N: podsumowanie lekcji.	pp

Karta eksperymentu

Temat eksperymentu	Wiatrak ciepły
Instrukcja wykonania	Sporządzamy elementy wiatraka zgodnie z rysunkami (materiały str...). Ustawiamy wiatrak na podporach i sprawdzamy opory towarzyszące ruchowi ramion. Delikatny powiew powietrza powinien spowodować ruch. Jeżeli wiatrak się nie obraca sprawdzamy błędy w wykonaniu zestawu. Jeżeli test wypadł pomyślnie rozpoczynamy eksperyment: 1- pod łopatomy wiatraka umieszczamy źródło ciepła (świecek, płomień palnika). Po pojawieniu się ruchu liczymy liczbę obrotów na minutę. 2- dodajemy dodatkowe źródło ciepła i liczymy liczbę obrotów na min. 3- sprawdzamy jakie jest minimalne źródło ciepła aby pojawił się ruch (ta energia jest zużyta tylko na pokonanie sił tarcia – nie można zamienić jej w pracę użyteczną).
Obserwacje (opisujemy w punktach przebieg eksperymentu: przyczyna skutek)	1- Wiatrak obraca się przy niewielkim ruchu powietrza – lekkie dmuchnięcie, Model dobrze wykonany, małe tarcie hamujące ruch. 2- Po umieszczeniu 2 wkładów grzewczych wiatrak zaczął się obracać (20 obrotów/min) , pojedynczy wkład dostarcza za mało energii. 3- Po umieszczeniu 4 wkładów grzewczych wiatrak wykonał około 36 obrotów/min.
Szacujemy błędy i niepewności pomiaru	Wykonanie eksperymentu polega tylko na obserwacji, nie możemy oszacować błędów pomiarowych związanych z tarcie i precyzją wykonania przyrządu w jednostkach fizycznych (opory – jeden wkład grzewczy). Dokładność liczby obrotów szacujemy:1 obrót/min.
Wnioski (odniesienie do teorii)	Energia cieplna powstała w skutek spalania paliwa (stearyny) została zamieniona na energię mechaniczną ruchu obrotowego wiatraka. Silnik o bardzo małej sprawności, ponieważ płomień ogrzewał całe otoczenie – ciepło było rozpraszane. Możliwe zwiększenie sprawności maszyny poprzez ukierunkowanie strumienia ciepła.